

---

**Eesti tegevuskava**  
**ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1325 „Naised, rahu ja julgeolek“**  
**rakendamiseks Eestis aastatel 2026–2031**

---

## **1. Sissejuhatus**

ÜRO Julgeolekunõukogu võttis 2000. aastal vastu resolutsiooni 1325 „Naised, rahu ja julgeolek“ (Women, Peace and Security, WPS) ning seadis eesmärgi, et rahvusvaheline üldsus peab konfliktide ennetamisel, lahendamisel ja rahutagamisel läbivalt arvestama sooperspektiiviga ning tegelema konfliktides esineva seksuaalvägivalla ennetamisega. Tegemist on ühe märgilisema ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga, mille sõnumeid ja eesmärgi on julgeolekunõukogu hiljem võimendanud üheksa jätkuresolutsiooniga<sup>1</sup>. Eesti on olnud resolutsiooni 1325 toetaja ning jätkuresolutsioonide 1820, 1888, 2106, 2122 ja 2242 kaasesitaja. 2025. aastal möödus resolutsiooni 1325 vastuvõtmisest 25 aastat<sup>2</sup>. Selle aja jooksul on Eesti resolutsioonis seatud eesmärkide edendamiseks võtnud vastu kolm tegevuskava, aastateks 2010–2014, 2015–2019 ja 2020–2025. Käesolev dokument käsitleb neljandat riiklikku tegevuskava aastateks 2026–2031.

## **2. ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioon 1325 ning naiste roll rahu ja julgeoleku tagamisel**

ÜRO Julgeolekunõukogu võttis 2000. aasta oktoobris resolutsiooni 1325 vastu ühehäälselt. See oli esimene kord, kui julgeolekunõukogu võttis vastu otsuse, millega tunnistas, et relvakonfliktidest tulenev kahju mõjutab naisi ja lapsi ebaproportsionaalselt suurel määral. Julgeolekunõukogu seadis eesmärgi, et rahvusvaheline üldsus peab konfliktide ennetamisel, lahendamisel ja rahutagamisel läbivalt arvestama sooperspektiiviga ning tegelema konfliktides esineva seksuaalvägivalla ennetamisega. Otsuse taustaks oli tõdemus, et sõjaliste konfliktide iseloomu muutumise tõttu moodustavad enamiku konfliktiohvritest tsiviilisikud. Seejuures on laste kõrval eriti haavatavas olukorras naised, kuna konfliktid suurendavad nendevastast soolist vägivalda ning piiravad ühiskondlikke osalusvõimalusi, sealhulgas ligipääsu tervishoiule, haridusele, majanduslikule osalusele ja poliitilisele esindatusele.

Julgeolekunõukogu liikmed seadsid nii endale, ÜRO süsteemile, teistele rahvusvahelistele organisatsioonidele, liikmesriikidele kui ka kõigile konfliktiosalistele ülesande olukorda muuta.

Resolutsioon käsitleb järgmisi tegevussuundi:

- naiste kaasamine rahu- ja otsustusprotsessidesse, naiste rolli tunnustamine ja suurendamine konfliktide lahendamises ja konfliktijärgses ülesehituses nii kohalikul kui ka ÜRO tasandil;

---

<sup>1</sup> [Jätkuresolutsioonid](#)

<sup>2</sup> [25 aastat WPS-i](#)

- soolise, sealhulgas seksuaalvägivalla ennetamine ja teadlikkuse suurendamine konfliktiennetamisel;
- naiste ja tüdrukute kaitsmine vägivalla eest ning karistamatusega võitlemine, pöörates seejuures tähelepanu ka poiste ja meeste vastasele seksuaalvägivallale;
- soolõime tagamine abi andmisel, kriisiohje operatsioonides, konfliktilahenduses ja konfliktijärgses ülesehituses.

Resolutsiooni 1325 vastuvõtmisest on möödas üle 25 aasta, kuid nii ÜRO-s kui ka liikmesriikides ollakse seatud eesmärkide saavutamisest veel kaugel. Naised ja tüdrukud on endiselt haaratud raskete tagajärgedega relvakonfliktidesse ning sooperspektiivi arvestamine konfliktilahenduses on viimase viie aasta jooksul teinud teatava vähikäigu<sup>3</sup>. See aga ei tähenda, et teema oleks aja jooksul oma tähtsuse minetanud. Samme naiste olukorra parandamiseks konfliktides on teinud nii riigid kui ka rahvusvahelised organisatsioonid. Kahe ja poole aastakümne jooksul on, lähtudes nii resolutsiooni 1325 põhimõtete rakendamise praktikast kui ka tuginedes akadeemilistele uurimistöodele, muutunud naised, rahu ja julgeoleku valdkonna käsitus laiemaks. Üha enam keskendutakse soolise võrdõiguslikkuse tagamisele ühiskonnas üldisemalt, mis on üheks viisiks konfliktide puhkemise ennetamisel. Oluline on meeste ja poiste teadlikkuse kasvatamine resolutsiooni 1325 eesmärkidest. Uuringud on näidanud, et nende riikide sõjalistes üksustes, kus soolise võrdõiguslikkuse näitajad on paremad, esineb vähem seksuaalse ekspluateerimise ja kuritarvitamisega seotud süüdistusi.<sup>4</sup>

Julgeolekunõukogu on pärast 2000. aastat võtnud vastu üheksa jätkuresolutsiooni, et tugevdada naiste osatähtsust rahu ja julgeoleku tagamisel ning suurendada jõupingutusi konfliktidega seotud seksuaalvägivallaga võitlemisel<sup>5</sup>.

Väljakujunenud rahvusvahelise praktika kohaselt aitavad resolutsiooni 1325 toetavad riigid selle eesmärgi saavutada riiklike tegevuskavade koostamise ja rakendamisega. Aastate jooksul on järjepidevalt kasvanud nende riikide arv, kes on võtnud vastu valdkondlikud riiklikud tegevuskavad. 2026. aasta seisuga on tegevuskavad [117 riigil ja territooriumil](#)<sup>6</sup>, sealhulgas 26 Euroopa Liidu liikmesriigil. Umbes viiendik neist on vastu võtnud vähemalt ühe jätkutegevuskava, mis näitab, et naiste, rahu ja julgeoleku teemaga tegeletakse pikaajaliselt.

Riikide resolutsiooni 1325 rakendamise tegevuskavad saab nende fookuse järgi jagada kahte rühma:

- 1) riigisiseseid tegevusi sisaldavad kavad;
- 2) riigiväliseid tegevusi sisaldavad kavad.

---

<sup>3</sup> [ÜRO analüüs WPS eesmärkidest](#)

<sup>4</sup> \*Karim, Sabrina, and Kyle Beardsley. "Explaining sexual exploitation and abuse in peacekeeping missions: The role of female peacekeepers and gender equality in contributing countries." *Journal of Peace Research* 53, no. 1 (2016): 100-115.

<sup>5</sup> Vaata Lisa 8.1

<sup>6</sup> 2010. a oli tegevuskava 19 riigil, 2015. a 53 riigil, 2020. a 88 riigil (ÜRO naiste õiguste agentuur).

Osa tegevuskavadest keskendub eelkõige riigisisestele küsimustele, näiteks naiste osalemine otsustusprotsessides, soolise vägivalla ennetamine ja kaitsemeetmete tugevdamine. Teised tegevuskavad keskenduvad rohkem välistegevusele, sealhulgas arengukoostööle, humanitaarabile, rahuvalvele ja kriisihjele. Eesti tegevuskava rõhuasetus on seni olnud eelkõige rahvusvahelisel tegevusel, kuid käesolev tegevuskava käsitleb senisest enam ka riigisiseseid eeldusi ja seoseid, mis toetavad naiste, rahu ja julgeoleku agenda elluviimist.

Naiste, rahu ja julgeoleku valdkonnaga on otseselt seotud ka ÜRO kestliku arengu eesmärgid (SDG-d), millest [5. eesmärk](#) käsitleb soolist võrdsuslikkust, sealhulgas naiste ja tüdrukute võimestamist ja võitlust seksuaalvägivallaga. Kuid lisaks ÜRO-le ja liikmesriikidele tegelevad naiste, rahu ja julgeoleku teemaga aktiivselt teisedki rahvusvahelised ja regionaalsed organisatsioonid. Piirkondlik tegevuskava on alates 2019. aastast olemas [EL-il](#), samuti Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsioonil ([NATO](#)). Läbivalt pöörab teemale tähelepanu ka Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsioon ([OSCE](#)), mis avaldas 2025. aastal esimest korda OSCE-ülese WPS-tegevuskava. Lisaks julgustavad need organisatsioonid liikmesriike rakendama riiklikke tegevuskavasid resolutsiooni 1325 eesmärkide saavutamiseks.

### **3. Eesti tegevused resolutsiooni 1325 rakendamiseks aastail 2020–2025: eesmärgid ja tulemused**

2010. aastal võttis Eesti vastu esimese tegevuskava ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1325 rakendamiseks aastateks 2010–2014. Tegevuskava uuendati 2015. aastal perioodiks 2015–2019 ning kolmas tegevuskava koostati aastateks 2020–2025. Kõik tegevuskavad koostati Välisministeeriumi juhtimisel koostöös teiste ministeeriumide, ametkondade ja vabatahtlastega. Tegevuskavade eesmärk on olnud koondada ja süstematiseerida Eesti tegevused naiste, rahu ja julgeoleku valdkonnas ning tugevdada Eesti panust resolutsiooni 1325 eesmärkide elluviimisse nii rahvusvahelisel kui ka riigisisel tasandil.

2020.–2025. aasta tegevuskava perioodi mõjutasid oluliselt rahvusvahelise julgeolekukeskkonna halvenemine, Venemaa täiemahuline agressioonisõda Ukraina vastu, konfliktidega seotud seksuaalvägivalla ja soopõhise vägivalla küsimuste teravnemine ning vajadus toetada konfliktide tõttu ümberasustatud naisi ja lapsi. Seetõttu on tegevuskava elluviimisel senisest tugevamalt esil Eesti praktiline toetus Ukrainale, sõjapiirkonna naistele ja tüdrukutele ning Eestisse saabunud Ukraina sõjapõgenikele. Tegevuskava eesmärgid jagunesid nelja põhisuunda: (1) koostöö, infovahetus ja resolutsiooni 1325 eesmärkide edendamine rahvusvahelisel tasandil; (2) naiste inimõiguste tagamise toetamine ning naiste võimestamine konfliktipiirkondades ja konfliktijärgsetel aladel; (3) valdkondliku asjatundlikkuse kasvatamine ametkondades ja laiem teadlikkuse suurendamine Eestis; (4) naiste esindatuse suurendamine rahu ja julgeoleku tagamisega seotud ametikohtadel Eestis, sealhulgas rahvusvahelistel sõjalistel ja tsiviilmissioonidel.

Perioodi üheks oluliseks tegevuseks kujunes Eesti järjepidev rahvusvaheline koostöö WPS-agenda kaitsmisel ja edendamisel. Eesti tõstatas naiste, rahu ja julgeoleku teemasid ÜRO-s,

Euroopa Liidus, NATO-s, OSCE-s ja regionaalses koostöös, sealhulgas NB8 formaadis. ÜRO Julgeolekunõukogu valitud liikmena aastatel 2020–2021 pööras Eesti tähelepanu konfliktidega seotud seksuaalvägivalla ennetamisele, naiste sisulisele osalemisele rahuprotsessides ning sooperspektiivi arvestamisele rahvusvahelises kriisiohjes.

Eesti jätkas tegevuskava perioodil rahaliste eraldiste tegemist organisatsioonidele ja algatustele, mis toetavad resolutsiooni 1325 eesmärkide täitmist. Eesti on toetanud muu hulgas ÜRO Soolise Võrdõiguslikkuse ja Naiste Õiguste Edendamise Agentuuri (ÜRO naiste õiguste agentuur, UN Women), ÜRO Rahvastikufondi (UNFPA), konfliktidega seotud seksuaalvägivalla küsimustega tegeleva ÜRO peasekretäri eriesindaja mandaati, ÜRO õigusriigi ja seksuaalvägivalla vastase võitluse ekspertide rühma ning Rahvusvahelise Kriminaalkohtu ohvrite usaldusfondi. Ukrainas toetas Eesti UNFPA ja ÜRO naiste õiguste agentuuri kaudu soopõhise vägivalla leevendamise ning humanitaarabi tegevusi. Samuti toetas Välisministeerium ÜRO ekspertide rühma Ukraina projekti, mille eesmärk oli tugevdada Ukraina ametiasutuste ja kodanikuühiskonna suutlikkust käsitleda konfliktidega seotud seksuaalvägivalla ning seksuaalse ärakasutamise eesmärgil toime pandud inimkaubanduse juhtumeid.

Venemaa täiemahuline agressioonisõda Ukraina vastu näitas, et resolutsiooni 1325 rakendamine puudutab Eesti jaoks ka siseturvalisuse, sotsiaalse kaitse ja lõimumise küsimusi. Alates 2022. aastast on Eesti vastu võtnud üle 65 000 Ukraina sõjapõgeniku<sup>7</sup>, kellest 74% on naissoost, mis on suurendanud vajadust tagada sõja eest põgenenud naistele ja lastele kaitse ning ligipääs tervishoiu- ja muudele vajalikele teenustele, tööturule ja haridusele<sup>8</sup>. Senised WPS-tegevuskavad on olnud suures osas seotud Eesti välistegevusega, kuid 2022. aastale järgnenud kogemus näitas, et WPS-agenda puudutab ka vastuvõtivate riikide võimet toetada konfliktidest mõjutatud naisi, lapsi ja teisi haavatavaid rühmi.

Riigisisese reformi ohvriabisüsteemi. 2023. aastal jõustunud ohvriabi seadusega<sup>9</sup> tugevdati riigi korraldatud ohvriabiteenuste raamistikku ning rõhutati mitmekülgset ohvrite toetamist. Erilist tähelepanu pöörati perevägivalla ja seksuaalvägivalla ohvritele, kellele tagati nõustamine, kaitsemeetmed ning tervishoiuteenused. Seksuaalvägivalla kriisiabi puhul võeti eesmärgiks, et ohver saaks kiiresti meditsiinilist ja psühholoogilist abi ning vajaduse korral oleks võimalik koguda kohtumeditiinilist tõendmaterjali.

Ohvriabisüsteemi reformi kõrval on tegevuskava koostamise ajaks toimunud muutused ka seksuaalvägivalla käsitluses. 2026. aastal vastu võetud nõusolekuseadusega<sup>10</sup> ajakohastati seksuaalkuritegude regulatsiooni, lähtudes põhimõttest, et seksuaalsuhted peavad põhinema teadlikul, vabatahtlikul ja arusaadavalt väljendatud nõusolekul. Uuenenud õiguskord kaitseb

---

<sup>7</sup> Lähemalt Ukraina sõjapõgenike olukorrast [UNCHR SEIS](#)-is

<sup>8</sup> [Eesti toetus Ukrainale](#)

<sup>9</sup> Lähemalt [ohvriabi seadusest](#)

<sup>10</sup> Lähemalt [nõusolekuseadusest](#)

seksuaalse enesemääramise ja kehalise puutumatuse õigusi ning toetab ohvrikesksemat lähenemist seksuaalvägivalla ennetamisel ja käsitlemisel. Selle muudatusega on Eesti liikunud jõu- ja sunnipõhiselt seksuaalvägivalla käsitlelult nõusolekupõhisele käsitlesele, mis on kooskõlas Euroopa Nõukogu Istanbuli konventsiooni ning rahvusvaheliste inimõiguslaste soovitustega. Need muudatused toetavad otseselt WPS-agenda kaitse- ja ennetusmõõdet, kuna soopõhise vägivalla ennetamine ja ohvrite tõhus abistamine on naiste ühiskondliku turvalisuse keskne eeltingimus.

Tegevuskava perioodil pöörati eraldi tähelepanu naiste ja tüdrukute osalemisele tehnoloogia-, digi- ja julgeolekuvaldkonnas. Eestis on naiste osakaal IKT-hariduses, tehnoloogia-sektoris ja iduettevõtluses endiselt väike, mistõttu on oluline toetada tüdrukute ja naiste ligipääsu tehnoloogiaõppele, mentorvõrgustikele ning karjäärivõimalustele. WPS-agenda seisukohalt on see tähtis eelkõige seetõttu, et digioskused, tehnoloogiline pädevus ja teadlikkus küberturvalisusest mõjutavad üha enam kriisivalmidust, ühiskondlikku vastupanuvõimet ja osalemist julgeolekuvaldkonnas.

Majandusliku võimestamise seisukohalt on laiem areng väljendunud soolise palgalõhe vähenemises. Statistikaameti andmetel oli sooline palgalõhe 2025. aastal 12,2%<sup>11</sup>, mis oli läbi aegade madalaim näitaja. Palgalõhe vähenemine toetab laiemalt naiste majanduslikku iseseisvust ja ühiskondlikku osalemist. Samas püsivad valdkondlikud erinevused ning kuigi 13. juulist 2026 kehtivad uued palkade läbipaistvuse nõuded, on jätkuvalt oluline pöörata tähelepanu palkade läbipaistvusele, hoolduskoormuse jaotusele ning naiste karjäärivõimalustele kõrgema lisandväärtusega valdkondades.<sup>12</sup>

Julgeolekuvaldkonnas jätkus töö naiste suurema kaasamise nimel kaitse- ja siseturvalisuse struktuuridesse. Tegevuskava perioodil pöörati tähelepanu naiste karjäärivõimalustele Kaitseväes, Kaitseliidus, Naiskodukaitses, Politsei- ja Piirivalveametis ning rahvusvahelistel missioonidel. Jätkati teavitustegevusi, sealhulgas kampaania „Naised vormi“ tegevusi, ning arendati sooperspektiivi arvestamist väljaõppes, nõustamises ja organisatsioonikultuuris.

Kokkuvõttes on Eesti pikemas võrdluses märgatavalt parandanud oma positsiooni rahvusvahelistes naiste, rahu ja julgeoleku edetabelites. GIWPS-i ja PRIO Women, Peace and Security Indexi järgi oli Eesti 2017/18. aasta edetabelis 23. kohal, samas kui 2025/26. aastal jagab Eesti koos Austraaliaga 11. positsiooni<sup>13</sup>. Kuigi Eesti tulemus on aastate lõikes kõikunud, näitab üldine võrdlus positiivset dünaamikat. Eesti tugevused on eelkõige naiste kõrge haridustase, tööhõive ja finantsiline kaasatus ning madal juriidilise diskrimineerimise tase. Samas näitavad indeksid ja riigisisese andmed, et naiste poliitiline esindatus, kogukondlik turvatunne ja soopõhise vägivalla ennetamine on endiselt proovikivi.

---

<sup>11</sup> [Palgalõhe statistika](#)

<sup>12</sup> [Eurostat palgalõhe andmed](#)

<sup>13</sup> [GIWPS Index](#)

#### **4. Tegevuskava 2026–2031 eesmärgid ja koostamise põhimõtted**

Naiste, rahu ja julgeoleku agenda lähtub arusaamast, et kestlik rahu ja julgeolek eeldavad naiste ja tüdrukute õiguste kaitset, sooperspektiivi arvestamist ning naiste sisulist osalemist konfliktide ennetamisel, lahendamisel, kriisiohjes ja rahuloomes. Resolutsiooni 1325 eesmärkide elluviimine toetab seega laiemalt inimõiguste kaitset ning konfliktiennetust. Kuigi naiste inimõiguste tagamisel on resolutsiooni 1325 vastuvõtmisest alates tehtud mitu edusammu, on suhtumise ja põhimõtete muutumine pikaajaline protsess. ÜRO naiste õiguste agentuur on resolutsiooni 1325 teemade koordineerija ÜRO tasandil. Agentuuri kogutud [statistikast](#) nähtub, et kogu maailmas esineb probleeme naisi, rahu ja julgeolekut käsitleva valdkonna kõigi nelja peamise tegevussuuna eesmärkide täitmisel ning olenevalt piirkonnast on märgata taandarengut (soopõhise vägivalla ennetus; naiste kaasamine rahu- ja otsustusprotsessides; naiste ja tüdrukute kaitse vägivalla eest; soolõime konfliktijärgses ülesehituses).

Eesti on resolutsiooni 1325 eesmärkidele süstemaatiliselt tähelepanu pööranud alates 2010. aastast, mil võeti vastu Eesti esimene naisi, rahu ja julgeolekut käsitlev tegevuskava. Siinses neljandas tegevuskavas jätkatakse eelmiste perioodide eesmärkide elluviimist ja keskendutakse valdkondadele, kus Eestil on välis-, julgeoleku-, arengukoostöö-, humanitaarabi- ja riigisiseste tegevuste kaudu võimalik toetada resolutsiooni 1325 eesmärkide saavutamist.

Eesti 2026–2031 tegevuskava eesmärgid jagunevad nelja põhisuunda:

- koostöö, infovahetus ja resolutsiooni 1325 eesmärkide edendamine rahvusvahelisel tasandil;
- naiste inimõiguste tagamise toetamine ning naiste võimestamine konfliktipiirkondades ja konfliktijärgsetes piirkondades;
- suurem teadlikkus naiste, rahu ja julgeoleku valdkonnast ametkondades ja ühiskonnas laiemalt;
- naiste esindatuse ja osalemisvõimaluste toetamine rahu ja julgeoleku tagamisega seotud ametikohtadel, sealhulgas rahvusvahelistel sõjalistel ja tsiviilmissioonidel.

Tegevuskava koostamist juhtis Välisministeerium koostöös asjaomaste ministeeriumide, ametkondade ja vabaühendustega.

#### **5. Tegevused resolutsiooni 1325 rakendamiseks aastatel 2026–2031**

Eesti neljanda naisi, rahu ja julgeolekut käsitleva tegevuskava tegevuste valikul lähtuti eelmiste tegevuskavade rakendamise kogemustest ning tehti koostööd riigisisestel eesmärkide saavutamisele kaasaaitavate ministeeriumide, ametiasutuste ja kodanikuühendustega. Tegevuskava eesmärgid ja tegevused on sõnastatud viisil, mis võimaldab arvestada tegevuskava elluviimisperioodil esile kerkivate Eesti-siseste ja rahvusvaheliste arengutega ning säilitada piisav paindlikkus tegevuste kavandamisel ja rakendamisel.

Tegevuskava prioriteetidid perioodil 2026–2031:

- Venemaa agressioonisõja ning Ukraina kogemuse õppetundide arvestamine Eesti tegevustes;
- küber- ja tehnoloogiajulgeoleku küsimused resolutsiooni 1325 eesmärkide kontekstis;
- kliimamuutuste, keskkonnakriiside ja humanitaarkriiside mõju rahvusvahelisele rahule ja julgeolekule ning naiste ja tüdrukute turvalisusele, toimetulekule ja osalemisvõimalustele;
- naiste sisuline kaasamine julgeoleku-, riigikaitse-, kriisivalmiduse ja rahvusvahelise kriisiohje tegevustesse nii otsustus- kui ka rakendustasandil.

Geograafiliselt on tegevuskava elluviimisel suurema tähelepanu all riigid ja piirkonnad, mis kuuluvad Eesti arengukoostöö ja humanitaarabi prioriteetide hulka või kus Eesti riik või vabaühendused viivad ellu naisi, rahu ja julgeolekut käsitlevate eesmärkidega seotud tegevusi.

Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja mõju jääb tegevuskava perioodil Eesti jaoks läbivalt oluliseks prioriteediks. Eesti jätkab Ukraina toetamist, pöörates resolutsiooni 1325 raames tähelepanu muu hulgas sõjast mõjutatud naiste ja tüdrukute kaitsele, konfliktidega seotud seksuaalvägivalla ja inimkaubanduse ennetamisele, ohvrite toetamisele, naiste osalemisele taastamises ja otsustusprotsessides ning Ukraina kogemustest õppimisele Eesti riigikaitse, kriisivalmiduse ja ühiskondliku vastupanuvõime tugevdamisel.

### **5.1. Koostöö, infovahetus ja resolutsiooni 1325 eesmärkide edendamine rahvusvahelisel tasandil**

Resolutsiooni 1325 eesmäärke toetavate tegevuskavade arv on rahvusvaheliselt jätkuvalt kasvanud ning WPS-agenda on oluline osa ÜRO, EL-i, NATO ja OSCE tegevustest. Sõdade ja konfliktide kasvav arv rahvusvahelisel areenil on suurendanud resolutsiooni 1325 tähtsust ja vajalikkust.

Üheks Eesti rahvusvahelise tegevuse prioriteediks WPS-agenda edendamisel on Eesti liikmesus ÜRO Inimõiguste Nõukogus aastatel 2026–2028. Liikmesuse raames seob Eesti WPS-agendat laiemalt inimõiguste kaitsega ning Ukraina vastu toime pandud rahvusvaheliste kuritegude vastutuse küsimustega. Eesti jätkab WPS-agenda tõstatamist ka ÜRO Peaassamblees, ÜRO Julgeolekunõukogu avatud istungitel, ÜRO naiste staatuse komisjonis, Euroopa Liidus, Euroopa Nõukogus, NATO-s, OSCE-s ja NB8 koostöös.

Eesti jätkab ÜRO naiste õiguste agentuuri toetamist ning peab oluliseks organisatsiooni keskset rolli WPS-agenda koordineerimisel ÜRO süsteemis. Käesoleva tegevuskava perioodil annab Eesti kandideerimine ÜRO naiste õiguste agentuuri täitevnõukogu liikmeks aastateks 2029–2031 võimaluse osaleda ÜRO naiste õiguste agentuuri strateegiliste prioriteetide kujundamises ja nende elluviimise seires. Eesti jaoks on oluline, et ÜRO naiste õiguste agentuuri tegevus toetaks naiste ja tüdrukute õiguste kaitset, naiste sisulist osalemist otsustusprotsessides,

konfliktidega seotud seksuaalvägivalla ennetamist, humanitaartegevust, Ukraina taastamise sooperspektiivi ning tehnoloogiapõhise soolise vägivalla tõkestamist<sup>14</sup>.

Käesoleva tegevuskava perioodil jätkab Eesti koostööd ÜRO peasekretäri eriesindajaga konfliktidega seotud seksuaalvägivalla küsimustes, toetades naiste ja tüdrukute õiguste olulisust globaalsete kriiside lahendamisel, konfliktide ennetamisel ja sõjajärgses ülesehituses. Eesti rahvusvahelist nähtavust tugevdab kuulumine UNICEF-i täitevnõukogusse aastatel 2024–2026 ning Eesti alalise esindaja valimine [UNICEF-i täitevnõukogu presidendiks 2026. aastal](#). Kuigi UNICEF ei ole WPS-agenda keskne koordineerija, haakuvad selle töövaldkonnad resolutsiooniga 1325. Eesti saab selles rollis siduda laste õiguste ja tüdrukute kaitse teemad laiemalt inimõiguste, humanitaarabi ja WPS-agenda eesmärkidega<sup>15</sup>.

Käesoleva tegevuskava elluviimisperioodil jätkab Eesti osalemist Euroopa Liidu soolise võrdõiguslikkuse ja WPS-raamistike<sup>16</sup> rakendamises ja edasiarendamises. Eesti saab panustada GAP III<sup>17</sup> rakendamisse kuni selle kehtivusperioodi lõpuni ning osaleda sellele järgneva raamistiku ja uue EL-i WPS-tegevuskava ettevalmistamisega seotud aruteludes. Eesti jaoks on oluline, et EL-i välistegevuses pöörataks jätkuvalt tähelepanu naiste ja tüdrukute õiguste kaitsele, soopõhise ja konfliktidega seotud seksuaalvägivalla ennetamisele, naiste osalemisele rahu- ja taastamisprotsessides ning sooperspektiivi arvestamisele arengukoostöös, humanitaarabis ja kriisiohjes. Samuti saab Eesti toetada WPS-agenda lõimimist EL-i ühisesse välis- ja julgeolekupoliitikasse, CSDP missioonide mandaatidesse ning EL-i tegevusse inimõiguste ja demokraatia vallas. OSCE osalisriigina panustab Eesti OSCE WPS-eesmärkide rakendamisse, temaatilistesse aruteludesse ja ühisavaldustesse, rõhutades naiste sisulist osalemist konfliktiennetuses, kriisiohjes, rahuvahenduses, taastamises ning soopõhise ja konfliktidega seotud seksuaalvägivalla ennetamises.

Kuigi WPS-agenda rahvusvaheline kandepind on kasvanud, on naised jätkuvalt paljudes rahu- ja julgeolekuprotsessides alaesindatud ning konfliktidega seotud seksuaalvägivald püsib tõsise probleemina. Seetõttu jätkab Eesti koostööd riikide, rahvusvaheliste organisatsioonide ja kodanikuühiskonna partneritega, kes toetavad resolutsiooni 1325 eesmärkide elluviimist.

| Tegevus                                                                                                             | Indikaator                                                                                                                       | Täitja                                 |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|
| Jälgida ja toetada EL-is, ÜRO-s jt rahvusvahelistes organisatsioonides inimõigusi, sh naiste inimõigusi käsitlevate | Üritustel osalemine, arvamuse avaldamine, sõnavõttud, valdkonna dokumentide väljatöötamises ja ülevaadete koostamises osalemine. | VäM, SoM, MKM koostöös vabaühendustega |

<sup>14</sup> Täpsemalt ÜRO naiste õiguste agentuur 2026–2029 [strateegias](#)

<sup>15</sup> Täpsemalt UNICEF-i [kodulehel](#)

<sup>16</sup> [EL-i soolise võrdõiguslikkuse strateegia](#)

<sup>17</sup> [GAP III tegevusvaldkonnad](#)

|                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                             |                                                   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------|
| rahvusvaheliste kokkulepete rakendamist ja tugevdamist.                                                                                                                                                                       |                                                                                                                             |                                                   |
| Rakendada EL-i GAP III ja kujundada sellele järgnevat raamistikku <sup>18</sup> .                                                                                                                                             | Aktiivne osalus valdkonna dokumentide väljatöötamises ja rakendamises.                                                      | VäM, KaM, MKM, SoM, KLIM koostöös vabaühendustega |
| Tõsta rohkem esile vajadust võidelda konfliktidega seotud seksuaalvägivalla ennetamise ja tõkestamise raames karistamatusega, rõhutades Rahvusvahelise Kriminaalkohtu rolli Ukraina ja ka teiste konfliktide kontekstis.      | Aktiivne osalemine valdkonna dokumentide väljatöötamises.                                                                   | VäM                                               |
| Toetada soolaspekti lisamist EL-i, NATO, OSCE ja ÜRO sõjaliste ja tsiviilmissioonide mandaatidesse, elluviimisse ning hindamisse.                                                                                             | Aktiivne osalemine valdkonna dokumentide väljatöötamises. Ekspertide kaasamine.                                             | VäM, KaM, SiM                                     |
| Jätkata aktiivset osalemist ÜRO naiste staatuse komisjoni (CSW) töös ning kasutada seda platvormi WPS-agenda edendamiseks. <sup>19</sup>                                                                                      | CSW-s peetud sõnavõtted, kohtumised, kõrvalüritused. Eesti eeskuju ja heade tavade kajastamine rahvusvahelistes aruteludes. | VäM, MKM, SoM koostöös vabaühendustega            |
| Käsitleda kahepoolsetel kohtumistel WPS-agendaga seotud teemasid, sealhulgas Ukraina kogemust, konfliktidega seotud seksuaalvägivalda, inimkaubandust, naiste osalemist taastamises ning tehnoloogiapõhist soolist vägivalda. | Teema tõstatamine kahepoolsetel kohtumistel.                                                                                | VäM                                               |
| Toetada soolise võrdõiguslikkuse nõunike, WPS-ekspertide ja sooperspektiivi teadmiste                                                                                                                                         | Soolise võrdõiguslikkuse nõunike ja soolise võrdõiguslikkuse ekspertide osalemine missioonidel.                             | KaM, SiM, VäM                                     |

<sup>18</sup> [EL-i 2026-2030 soolise võrdõiguslikkuse strateegia](#)

<sup>19</sup> [CSW-st lähemalt](#)

|                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                             |                                        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|
| kaasamist rahvusvahelistesse missioonidesse, operatsioonidesse ja kriisiohjesse.                                                                                                                     |                                                                                                                                             |                                        |
| Jätkata WPS-teemalist infovahetust NB8 riikide ja WPS-tegevuskavaga riikidega, sh Ukraina sõja õppetundide, CRSV ja naiste julgeolekuvaldkonnas osalemise teemadel.                                  | Temaatilised kohtumised ja infovahetus.                                                                                                     | VäM, MKM                               |
| Toetada kodanikuühiskonna, sh naisühenduste ja naiste inimõiguste kaitsjate, kaasamist rahvusvaheliste organisatsioonide aruteludesse ning juhtida tähelepanu nende tegutsemisruumi piiramisele.     | Temaatilised kohtumised ja infovahetus.                                                                                                     | VäM koostöös teiste riigiasutustega    |
| UN Womeni täitevnõukogusse kandideerimise ja võimaliku liikmesuse raames edendada resolutsiooni 1325 eesmärgi ning Eesti WPS-prioriteete. <sup>20</sup>                                              | Eesti seisukohad, sõnavõtt, panus strateegiliste dokumentide ja otsuste aruteludesse; liikmesuse korral osalemine täitevnõukogu istungitel. | VäM, MKM, SoM koostöös vabaühendustega |
| Toetada UNDP/UNFPA/UNOPS täitevnõukogu liikmena soopõhise vägivalla ennetamist, seksuaal- ja reproduktiivtervist, humanitaarabi ning kriisidest mõjutatud naiste ja tüdrukute kaitset. <sup>21</sup> | Osalemine täitevnõukogu istungitel. Eesti seisukohtade, WPS- ja humanitaarteemade tõstatamine.                                              | VäM, MKM, SoM                          |
| Seista ÜRO Inimõiguste Nõukogu liikmena WPS-agenda eest, käsitledes Ukraina vastu toime pandud                                                                                                       | Sõnavõtt, ühisavaldused, resolutsioonide toetamine või kaasalgatamine, kõrvalütustel osalemine, WPS-teemade tõstatamine IÕN-i aruteludes.   | VäM, MKM, SoM koostöös vabaühendustega |

<sup>20</sup> [ÜRO naiste õiguste agentuuri täitevnõukogusse kandideerimine](#)

<sup>21</sup> [UNDP/UNFPA/UNOPS täitevnõukogu liikmelisus](#)

|                                             |  |  |
|---------------------------------------------|--|--|
| kuritegusid resolutsiooni 1325 raamistikus. |  |  |
|---------------------------------------------|--|--|

## 5.2. Naiste inimõiguste tagamise toetamine ning naiste võimestamine konfliktipiirkondades ja konfliktijärgsetes piirkondades

Eesti arengukoostöö ja humanitaarabi tegevustes arvestatakse läbivalt inimõiguste, soolise võrdõiguslikkuse ja naiste võimestamise põhimõtetega. Suure osa arengukoostöö ja humanitaarabi projektidega kaasneb naiste teadlikkuse, eneseabioskuste, majandusliku iseseisvuse ja ühiskondliku osaluse kasv, mis toetab ka resolutsiooni 1325 eesmärkide saavutamist.

Tegevuskava perioodil pöörab Eesti arengukoostöö ja humanitaarabi tegevustes tähelepanu naiste ja tüdrukute digipädevuse ja digitaalse kaasatuse suurendamisele ning nende osalemise toetamisele tehnoloogia- ja STEM-valdkondades. See haakub Eesti arengukoostöö prioriteetidega<sup>22</sup>, mille hulka kuuluvad kvaliteetse hariduse edendamine, e-valitsemise ja küberturvalisuse arendamine, innovatsiooni ja ettevõtluse toetamine ning läbiva põhimõttena soolise võrdõiguslikkuse edendamine. Tegevuste kavandamisel ja elluviimisel on oluline roll Eesti Rahvusvahelise Arengukoostöö Keskusel (ESTDEV), kes korraldab ja viib ellu Eesti arengukoostöö ja humanitaarabi projekte koostöös partnerasutuste, vabaühenduste ja rahvusvaheliste organisatsioonidega. Praktikast väljendub see muu hulgas projektides, mis toetavad naisjuhtide juhtimis- ja digipädevusi, tüdrukute ja noorte naiste ligipääsu STEM-haridusele, naiste osalemist IT- ja küberturvalisuse valdkonnas ning kaasavama ja turvalisema digikeskkonna kujundamist.<sup>23</sup>

Teiseks valdkonnaks, millele Eesti järgmiste aastate jooksul jätkuvalt tähelepanu pöörab, on Venemaa agressioonisõja mõju Ukraina naistele ja tüdrukutele. Järjepidevad inimõiguste rikkumised, soopõhine vägivald, inimkaubandus ning seksuaalvägivalla juhtumid nõuavad Eestilt mitmekülgset lähenemist, mis arvestab nii Ukrainas elavate naiste ja tüdrukute kui ka Eestis elavate Ukraina sõjapõgenike vajadustega. Seetõttu jätkab Eesti Ukraina naiste ja tüdrukute õiguste toetamist arengukoostöö, humanitaarabi ja ESTDEV-i projektirahastuse kaudu, keskendudes haridusele, tervishoiule, tööturule, ettevõtlusele, digioskustele, kodanikuühiskonna tugevdamisele ning Ukraina EL-iga lõimumist ja demokraatlikke reforme toetavatele tegevustele<sup>24</sup>.

Eestis elavate Ukraina sõjapõgenike toetamisel jätkab Eesti ajutise kaitse, kohanemise ja lõimumisega seotud meetmete rakendamist. Ajutise kaitse raamistik kehtib Euroopa Liidu otsuse alusel vähemalt 2027. aasta märtsini<sup>25</sup>, kuid samal ajal valmistatakse püsivamateks

<sup>22</sup> [ESTDEV arengukoostöö fookus](#)

<sup>23</sup> [ESTDEV projekt IKT-sektoris](#)

<sup>24</sup> [Estdev projektirahastus/Eesti arengukoostöö ja humanitaarabi strateegia](#)

<sup>25</sup> [EL ajutise kaitse otsus](#)

lahendusteks, sealhulgas üleminekuks muudele seaduslikele elamisalustele või vabatahtliku ja turvalise Ukrainasse tagasipöördumise ettevalmistamiseks, kui tingimused seda võimaldavad. Naiste, rahu ja julgeoleku tegevuskava seisukohalt on oluline, et sellised üleminekud arvestaksid sõjast mõjutatud naiste, laste, üksikvanemate, vägivallaohvrite ja teiste haavatavate rühmade vajadustega. Eestis jätkatakse ka kohanemis- ja lõimumismeetmetega, sealhulgas tasuta eesti keele kursuste, kohanemiskoolituste, tööturule kaasamise ning Ukraina laste ja noorte keele- ja kultuuriruumi säilitamist toetavate tegevustega.

| <b>Tegevus</b>                                                                                                                                                                                                                                                          | <b>Indikaator</b>                                                                                                                           | <b>Täitja</b>                |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------|
| Mitmepoolse arengukoostöö ja humanitaarabi raames teha vabatahtlikke annetusi organisatsioonidele, mis tegelevad aktiivselt naiste inimõigustega ning naiste ja tüdrukute olukorra parandamise ja soolise võrdsuslikkuse edendamise ühiskonnas laiemalt <sup>26</sup> . | Vabatahtlike eraldiste maht ja nende osakaal kogu arengukoostööst ja humanitaarabist.                                                       | VäM, ESTDEV                  |
| Toetada naiste ja naisi ühendavate vabaühenduste ning naiste inimõiguste kaitsjate kaasamist poliitika kujundamisse ning rahu- ja julgeolekuprotsessidesse, samuti keskkonnakonfliktide lahendamisse.                                                                   | Koostööprojektide arv, mis toetavad naiste kaasamist arengu-, konflikti- ja konfliktijärgsetes riikides. Koostööprojektide mõju hindamised. | VäM koostöös vabaühendustega |
| Tagada, et arengukoostöö ja humanitaarabi projektide planeerimisel ning elluviimisel hinnatakse ja arvestatakse sooperspektiivi mõju.                                                                                                                                   | Naiste ja tüdrukute olukorda parandavate arengukoostöö projektide elluviimine. Koostööprojektide mõju hindamised.                           | VäM koostöös vabaühendustega |
| Arengukoostöö raames toetada projekte, mis edendavad naiste ja tüdrukute                                                                                                                                                                                                | Naiste ja tüdrukute olukorda mõjutavate arengukoostöö projektide elluviimine.                                                               | VäM koostöös vabaühendustega |

<sup>26</sup> Eesti pikaajalised partnerid asjakohastel teemadel on Rahvusvahelise Punase Risti Komitee (ICRC), ÜRO humanitaarasjade koordineerimise amet (OCHA), ÜRO Arenguprogramm (UNDP), ÜRO Rahvastikufond (UNFPA), UNICEF ja ÜRO naiste õiguste agentuur, ÜRO peasekretäri eriesindaja konfliktidega seotud vägivalla küsimustes, ÜRO õigusriigi ja seksuaalvägivalla vastase võitluse ekspertide meeskond ning ÜRO fond Women's Peace & Humanitarian Fund.

|                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                    |                                                                                            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------|
| haridust (sh digipädevus), tervishoidu, sh reproduktiivtervist käsitleva info levikut, ning soolise vägivalda kaotamist ja soolise võrdõiguslikkuse edendamist ühiskonnas laiemalt.                                                               |                                                                                                                                                                                    |                                                                                            |
| Humanitaarabiprojektide planeerimisel pöörata eritähelpanu naiste ja tüdrukute vajadustele, sh Ukraina sõja ja teiste konfliktide mõju leevendamisel, ning soolisele vägivaldale, sh vägivalda kogenutele vajalike tervishoiuteenuste tagamisele. | Naiste ja tüdrukute olukorda arvestavate humanitaarabi projektide maht ja osakaal kogu antavast humanitaarabist.                                                                   | VäM koostöös vabaühendustega                                                               |
| Toetada arengu-, konflikti- ja konfliktijärgsete riikide õigussüsteemide ülesehitust, et tagada nende õigusriiklus, inimõiguste, sh naiste inimõiguste kaitse ja sooline võrdõiguslikkus.                                                         | Valdkondlike koolituste toetamine (sihtrühmaks mh riigiametnikud, kohtunikud, prokurörid, politseinikud). Temaatilistes arengukoostöö-, mestimis- ja TAIEXi projektides osalemine. | VäM, KaM, SiM, SoM, koostöös vabaühendustega                                               |
| Arvestada kliimaga seotud arengukoostööprojektides sooperspektiivi mõju ning naiste ja tüdrukute haavatavust.                                                                                                                                     | Sooperspektiivi mõju käsitlemine asjakohaste projektide kavandamisel ja aruandluses.                                                                                               | VäM, KLIM                                                                                  |
| Toetada Ukraina sõjast mõjutatud naiste ja tüdrukute õiguste kaitset, toimetulekut ja osalust arengukoostöö, humanitaarabi ning Eestis rakendatavate kohanemis- ja lõimumismeetmete kaudu. <sup>27</sup>                                          | Ukraina naiste ja tüdrukute olukorda parandavad projektid ja meetmed; kaasatud Ukraina partnerid ja vabaühendused.                                                                 | VäM, ESTDEV, SoM, SiM, HTM koostöös allasutuste, kohalike omavalitsuste ja vabaühendustega |

### 5.3. Naisi, rahu ja julgeolekut käsitleva valdkondliku teadlikkuse kasvatamine ametkondades ja riigis laiemalt

<sup>27</sup> Toetub „Arengukoostöö ja humanitaarabi strateegia 2024–2030“ plaanile ning [ESTDEV-i kavandatud projektidele](#)

Resolutsiooni 1325 eesmärkide elluviimine eeldab naiste, rahu ja julgeoleku põhimõtete mõistmist ja rakendamist nii välis- kui ka sisepoliitilistes valdkondades, mis puutuvad kokku inimõiguste tagamisega. Kuigi naised ja tüdrukud kogevad konfliktide tõttu sageli sama traumat nagu ülejäänud elanikud, on nad tihti seksuaalse vägivalla, ärakasutamise ja väärkohtlemise põhilised ohvrid. Samas jäetakse vähese teadlikusse tõttu naisi, rahu ja julgeolekut käsitlevatest teemadest rahu ja stabiilsusega tegeledes naised kaasamata ja nende vajadustega arvestamata.

Seetõttu jätkab Eesti perioodil 2026–2031 ametnike, ekspertide, vabaühenduste, riigikaitsevaldkonna töötajate, rahvusvahelistel missioonidel osalejate ning laiema avalikkuse teadlikkuse suurendamist naiste, rahu ja julgeoleku teemadel. Ametnike ja spetsialistide koolitamisel pööratakse tähelepanu traumateadlikule ja ohvrikesksele lähenemisele, konfliktidega seotud seksuaalvägivalla ja soopõhise vägivalla tunnustele, inimkaubanduse riskide varajasele märkamisele, seksuaalse ärakasutamise, väärkohtlemise ja ahistamise ennetamisele, rahvusvahelisele humanitaarõigusele ning naiste sisuka osalemise tähtsusele konfliktiennetuses, kriisiohjes ja taastamises. Arvestades Eesti rolli Ukraina toetamisel ja sõjajärgses ülesehituses, on oluline, et Ukraina sõjapõgenike ja teiste konfliktidest mõjutatud inimeste toetamisega seotud spetsialistidel oleksid praktilised ning ajakohased teadmised abivõimalustest, suunamisteedest ja haavatavuse märkamisest. Laiema teadlikkuse suurendamisel jätkatakse õppe- ja infomaterjalide koostamist ning naiste rolli kajastamist riigikaitstes, kriisivalmiduses, rahvusvahelistel missioonidel ja rahu tagamisel. Selleks tehakse koostööd asjaomaste ministeeriumide ja ametkondade, vabaühenduste, kõrgkoolide, teadusasutuste ning vajaduse korral kohalike omavalitsuste ja mõjutatud kogukondade esindajatega. Koostöö eesmärk on tagada, et koolitused, õppematerjalid ja teavitustegevused põhineksid ajakohastel andmetel, praktilisel kogemusel ja sihtrühmade tegelikel vajadustel. Samuti toetatakse teadmiste vahetust partneritega, sealhulgas Ukraina ning piirkondlike koostööpartneritega, et arvestada muutunud julgeolekukeskkonna ja viimaste aastate kriisikogemustega.

| <b>Tegevus</b>                                                                                                                                        | <b>Indikaator</b>                                                                                                                                                                                                   | <b>Täitja</b>                                                              |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------|
| Suurendada ametnike ja vabaühenduste esindajate teadlikkust soolise vägivalla, naiste inimõiguste, WPS-agenda ning soolise võrdõiguslikkuse teemadel. | Teemaga kokku puutuvatele ametnikele ja vabaühenduste esindajatele korraldatud teavitusürituste ja koolituste arv, üritustel osalejate hulk. Teadlikkuse suurendamist toetavate teabematerjalide jm lahenduste arv. | VäM, KaM, SoM, MKM koostöös vabaühenduste, kõrgkoolide ja teadusasutustega |
| Vajaduse korral ajakohastada WPS-teemalisi koolitus- ja juhendmaterjale, et need arvestaksid muutunud julgeolekukeskkonda,                            | Materjalide ülevaatamine ja täiendamine vastavalt vajadusele; teemade käsitlemine asjakohastes                                                                                                                      | VäM, SoM, SiM, JDM, KaM koostöös asjaomaste ametiasutuste,                 |

|                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                 |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------|
| Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja kogemust ning resolutsiooni 1325 rakendamist. <sup>28</sup>                                                                                          | koolitus- ja teavitustegevustes.                                                                                                                                                                                       | vabaühenduste, kõrgkoolide ja teadusasutustega                                  |
| Vahetada Ukrainaga kogemusi WPS-agenda rakendamise, sõjakogemuste, CRSV, inimkaubanduse, kriisivalmiduse ja taastamise sooperspektiivi teemadel. <sup>29</sup>                               | Vahetada Ukrainaga valdkondlikke kogemusi ja resolutsiooni 1325 rakendamise parimaid tavasid Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja õppetundide vallas.                                                               | VäM, KaM, SiM, MKM, SoM koostöös vabaühenduste, kõrgkoolide ja teadusasutustega |
| Vahetada kogemusi rahvusvaheliste koostööpartneritega WPS-agenda rakendamise ja kriisikogemuste teemal.                                                                                      | Vahetada valdkondlikke kogemusi ja resolutsiooni 1325 rakendamise parimaid tavasid.                                                                                                                                    | VäM, KaM, SiM, MKM, SoM koostöös vabaühenduste, kõrgkoolide ja teadusasutustega |
| Suurendada avalikkuse teadlikkust soolise vägivalla, naiste inimõiguste ning naiste, rahu ja julgeoleku ning soolise võrdõiguslikkuse teemal. <sup>30</sup>                                  | Korraldada avalikke üritusi, konverentse, ümarlaudu, seminare jt tegevusi. Avaldada temaatilisi artikleid.                                                                                                             | VäM, KaM, SiM, MKM, SoM koostöös vabaühenduste, kõrgkoolide ja teadusasutustega |
| Koolitada rahu ja julgeolekuga tegelevaid eksperte soolise vägivalla, naiste inimõiguste ja soolise võrdõiguslikkuse teemadel.                                                               | Teavitusürituste ja koolituste arv, üritustel osalejate hulk.                                                                                                                                                          | VäM, KaM, SiM koostöös vabaühenduste, kõrgkoolide ja teadusasutustega           |
| Käsitleda WPS-agenda, sooperspektiivi, soolise vägivalla ennetamise ja rahvusvahelise humanitaarõiguse teemasid asjakohastes riigikaitse-, siseturvalisuse ja missioonieelsetes koolitustes. | Ohvitseride ja allohvitseride väljaõppes ning missioonieelsetes koolitusprogrammides on teemakohane õppemoodul, milles käsitletakse võrdõiguslikkust, naiste inimõigusi ning nende rolli rahu ja julgeoleku tagamisel. | KaM, SiM koostöös vabaühenduste, kõrgkoolide ja teadusasutustega                |

<sup>28</sup> Toetub [NATO WPS-tegevuskavale](#)

<sup>29</sup> [Ukraina olemasolev koostöö ÜRO-ga WPS teemadel](#)

<sup>30</sup> Ettepanek UN Womeni [NAP juhistes](#)

|                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                |                                                                                        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------|
| Käsitleda soolist vägivalda, naiste inimõigusi ning nende rolli rahu ja julgeoleku tagamisel ning soolist võrdõiguslikkust kõikides haridusastmetes (alusharidusest kõrghariduseni).                                                                   | Teemade järjepidev kajastamine õppekavades.                                                    | HTM, KaM, SoM koostöös vabaühendustega                                                 |
| Koolitada soolise vägivalla, WPS-agenda ning soolise võrdõiguslikkuse teemal tsiviileksperthe, kes tegutsevad konflikti- või konfliktijärgsetes piirkondades.                                                                                          | Teema lisamine missiooni- ja rotatsioonieelsetesse koolitustesse. Koolitatud ekspertide arv.   | SiM, VäM koostöös vabaühendustega                                                      |
| Toetada naisi, rahu ja julgeolekut käsitlevate õppe- ja infomaterjalide koostamist, kättesaadavust ja levitamist. Kajastada naiste rolli julgeolekus (riigikaitse, kriisivalmidus, rahvusvahelised missioonid) avalikkusele mõeldud teavitustegevuses. | Elektroonilised ja/või paberkandjal info- ja õppematerjalid, mis on mõeldud eri sihtrühmadele. | HTM, KaM, SiM, SoM, VäM koostöös MKM-i, vabaühenduste, kõrgkoolide ja teadusasutustega |
| Teha koostööd akadeemiliste õppeasutustega, et uurida naiste rolli rahu ja julgeoleku tagamisel. <sup>31</sup>                                                                                                                                         | Infovahetus, uurimisteemade tutvustamine ja võimaluse korral uurimistööde toetamine.           | HTM, KaM, SoM, MKM, VäM koostöös vabaühenduste, kõrgkoolide ja teadusasutustega        |
| Teha temaatilist koostööd ja vahetada infot naisi, rahu ja julgeolekut käsitlevas valdkonnas tegutsevate asutuste ja ekspertidega.                                                                                                                     | Temaatilised kohtumised ja infovahetus.                                                        | HTM, KaM, SiM, MKM, SoM, VäM                                                           |
| Tugevdada koostööd nii kohalike kui ka rahvusvaheliste vabaühendustega,                                                                                                                                                                                | Temaatilised kohtumised ja infovahetus.                                                        | HTM, KaM, SiM, MKM, SoM, VäM koostöös vabaühendustega                                  |

<sup>31</sup> [OSCE WPS meetmete rakendamise raamistik](#) rõhutab akadeemiliste asutuste kaasamist

|                                                                         |                                         |                                                        |
|-------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|--------------------------------------------------------|
| naisühenduste ja inimõiguste kaitsjatega, vahetada infot ja kogemusi.   |                                         |                                                        |
| Edendada vabaühenduste ja akadeemiliste ringkondade tihedamat koostööd. | Temaatilised kohtumised ja infovahetus. | Vabaühendused koostöös kõrgkoolide ja teadusasutustega |

#### **5.4. Naiste esindatuse ja osalemisvõimaluste toetamine rahu ja julgeoleku tagamisega seotud ametikohtadel Eestis ning rahvusvahelistel sõjalistel ja tsiviiloperatsioonidel**

Eestis on loodud meestele ja naistele võrdsed võimalused töötada julgeolekuga seotud ametikohtadel ja neile kandideerida, kuid naiste osakaal neil ametikohtadel, sealhulgas sõjalises riigikaitstes, juhtimistasandil ning rahvusvahelistel sõjalistel ja tsiviilmissioonidel, on endiselt tagasihoidlik. Sellest tulenevalt jätkab Eesti tegevusi, mis toetavad naiste teadlikku ja võimetekohast osalemist riigikaitstes, siseturvalisuses, rahvusvahelises kriisiohjes ja julgeolekuvaldkonnas laiemalt.

Muutunud julgeolekukeskkond on suurendanud vajadust kasutada riigikaitsest inimvara võimalikult süsteemselt ja eesmärgipäraselt<sup>32</sup>. Suurem kaasamine eeldab kõigi ühiskonnarühmade, sealhulgas naiste, oskuste ja valmisoleku süsteemsemat arvessevõtmist riigikaitse inimeste planeerimisel. Selleks jätkatakse naiste kaitseväeteenistuses osalemise võimaluste suurendamiseks naistele ja tüdrukutele mõeldud teavitust riigikaitsest ning ajateenistuse, tegevteenistuse, Kaitseliidu, Naiskodukaitse, Kaitseväe Akadeemia ja vabatahtlike kriisivalmiduse tegevuste tutvustamist, kasutades ja ajakohastades seniste kampaaniate, sealhulgas „Naisted vormi“, kogemust.

Naiste osalemise toetamisel tuleb lisaks teadlikkuse suurendamisele pöörata tähelepanu praktilistele ja organisatsioonilistele teguritele, mis võivad mõjutada naiste ligipääsu väljaõppele, karjäärivõimalustele, juhtimisrollidele ja rahvusvahelistele lähetustele. Nende tegurite parem mõistmine võimaldab tugevdada värbamisbaasi, toetada pädevate inimeste püsivust julgeolekuvaldkonnas ning arendada kaasavat organisatsioonikultuuri. Ukraina kogemus näitab, et naised panustavad riigikaitse ja ühiskonna vastupanuvõimesse väga erinevates rollides: kaitseväelastena<sup>33</sup> ning vabatahtlikena meditsiini-, logistika-, küber-, kommunikatsiooni-, evakuatsiooni-, kogukondliku kriisitoe ja tsiviilvastupanu valdkondades<sup>34</sup>. Eesti rakendab neid valdkondlikke õppetunde eelkõige riigikaitse inimeste planeerimisel, et tugevdada organisatsioonide toimivust, suurendada värbamisbaasi ning toetada pädevate inimeste püsivust julgeolekuvaldkonnas. Võttes arvesse Kaitseväe peastaabi rahvusvahelise

<sup>32</sup> [Sõjalise riigikaitse ja heidutuse programm 2026–2029](#)

<sup>33</sup> [Ukraina Kaitseministeeriumi soopõhised andmed](#)

<sup>34</sup> [Lähemalt Ukraina naiste rollist kodanikuühiskonna vastupanus](#)

koostöö jaoskonna nõuniku ametijuhendisse lisatud sooperspektiivi rakendamise koordineerimise ja nõustamise ülesannet, arendatakse tegevuskava perioodil sarnast lähenemist ka teistes naisi, rahu ja julgeolekut käsitlevate küsimustega kokku puutuvates asutustes. Uute eraldi ametikohtade loomise asemel tehakse seda eelkõige olemasolevate struktuuride, kontaktisikute, vastutavate üksuste ja asutustevahelise koostöö kaudu.

Eesti jätkab rahvusvahelistel tsiviilmissioonidel osalemise arendamist „Välisministeeriumi rahvusvahelistel tsiviilmissioonidel osalemise tegevuskava 2024–2027“<sup>35</sup> ning EL-i [ÜJKP tsiviiltegevuse leppe](#) rakendamise raames. Tegevuste eesmärk on muu hulgas tugevdada Eesti tsiviilkriisiohje võimekust, otsida võimalusi uute ekspertide lähetamiseks, kasvatada naiste osalust tsiviilmissioonidel, parandada kandidaatide ettevalmistust ning suurendada tsiviilmissioonidel osalejate nähtavust. Soolise võrdõiguslikkuse, võrdsete võimaluste ja kaasava töökeskkonna põhimõtted on rahvusvahelistes organisatsioonides jätkuvalt olulised. Seda peegeldavad muu hulgas ÜRO süsteemiülene soolise tasakaalu strateegia<sup>36</sup>, ÜRO rahuoperatsioonide vormikandjate soolise tasakaalu strateegia<sup>37</sup> ning Euroopa Liidu tasandil Frontexi püsikorpuse arendamise ja värbamisega seotud põhiõiguste, professionaalse käitumise ja kaasava tööjõu põhimõtted<sup>38</sup>.

Eesti jaoks tähendab rahvusvaheliste organisatsioonide kasvav tähelepanu soolisele tasakaalule eelkõige vajadust tugevdada oma kandidaatide järelkasvu ja ettevalmistust. Senine kogemus näitab, et rahvusvahelistel konkurssidel võib sarnase kvalifikatsiooni korral olla eelis naissoost kandidaadil, kuid selle võimaluse kasutamine eeldab, et Eestis oleks olemas piisavalt lai ja ajakohane ülevaade rahvusvaheliseks karjääriks valmis olevatest naissoost tippeksperdistest, avaliku sektori juhtidest ja julgeolekuvaldkonna spetsialistidest. Võrreldes eelneva tegevuskavaga on naiste osalus tsiviilmissioonidel suurenenud: 2020. aastal moodustasid naised 23% lähetatud ekspertidest ning aastaks 2023 suurenes lähetatud naiste osakaal 44,4%-ni ehk nelja eksperdini üheksast<sup>39</sup>. Tegevus naiste osaluse suurendamiseks tsiviilmissioonidel jätkub, kuna ekspertide koguarv on väike ning üksikute ekspertide lisandumine või lahkumine mõjutab naiste osakaalu märkimisväärselt. Selleks on oluline koguda ja kasutada sooliselt eristatud andmeid, märgata võimalikke osalemistakistusi ning pakkuda kandidaatidele asjakohast teavet, nõustamist ja ettevalmistust.

| Tegevus                                                                               | Indikaator                                                                   | Täitja        |
|---------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| Jälgida ja analüüsida naiste ja meeste osalemist rahu ja julgeoleku tagamisega seotud | Sooliselt eristatud andmete olemasolu ja kasutamine; osalemise ja esindatuse | KaM, SiM, VäM |

<sup>35</sup> [Eesti liikmelisus Euroopa Tsiviilkriisiohje Oivakeskuses – aruanne, 29.08.2024, nr 10.1–4/5327.](#)

<sup>36</sup> [System-wide strategy on gender parity](#)

<sup>37</sup> [Uniformed Gender Parity Strategy](#)

<sup>38</sup> [Frontex värbamispõhimõtted](#)

<sup>39</sup> Statistika pärineb [2020–2025 resolutsiooni 1325 tegevuskava vahearuandest](#)

|                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                          |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ametikohtadel, konkurssidel, väljaõppes, juhtimistasandil ning rahvusvahelistel sõjalistel ja tsiviilmissioonidel. <sup>40</sup>                                                                                                  | suundumuste käsitlemine asjakohastes ülevaadetes; vajaduse korral kitsaskohtade ja parendusvõimaluste tuvastamine.                                                 |                                                                                                                                                          |
| Toetada naissoost kandidaatide kandideerimist rahvusvahelistesse organisatsioonidesse.                                                                                                                                            | Kandidatuuride sooline koosseis. Rahvusvahelistes organisatsioonides juhtivatel ametikohtadel olevate naiste osakaal.                                              | VäM                                                                                                                                                      |
| Jätkata naistele ajateenistusse, tegevteenistusse ja vabatahtlikesse riigikaitseorganisatsioonidesse astumise ning seal karjääri tegemise võimaluste tutvustamist.                                                                | Kampaaniate korraldamine, kajastatus meedias, osalemine karjäärimissidel ja teistel temaatilistel üritustel.                                                       | KaM, Kaitseressursside Amet, Kaitseliit, Naiskodukaitse                                                                                                  |
| Analüüsida naiste osalemist piiravaid praktilisi ja organisatsioonilisi tegureid riigikaitstes ja julgeolekuvaldkonnas.                                                                                                           | Töökeskkonna ja teenistuskorraldusega seotud tagasiside, ülevaadete või küsitluste arvestamine ning vajaduse korral juhendite, kordade või praktikate uuendamine.  | KaM, Kaitsevägi, Kaitseressursside Amet, Kaitseliit, Naiskodukaitse koostöös vajaduse korral SoM-i, võrdõigusvoliniku, teadusasutuste ja vabaihendustega |
| Koguda ja kasutada Ukraina ning liitlaste kogemusi naiste osalemisest riigikaitstes, kriisivalmiduses ja ühiskondlikus vastupanuvõimes Eesti riigikaitse inimvara planeerimise ja väljaõppe arendamise toetamiseks. <sup>41</sup> | Kogemuste käsitlemine asjakohastes aruteludes, koolitustes, õppustel, ülevaadetes või planeerimisdokumentides.                                                     | KaM, VäM, Kaitsevägi, Kaitseliit, Naiskodukaitse, KRA koostöös Ukraina partnerite, teadusasutuste ja vabaihendustega                                     |
| Toetada naissoost kandidaatide pürgimist naisi, rahu ja julgeolekut käsitleva valdkonnaga seotud ametikohtadele rahvusvahelistes organisatsioonides, tagades                                                                      | Kandidaatide nõustamine, nende ettevalmistuse ja nähtavuse toetamine; esitatud kandidatuuride ning rahvusvahelistele missioonidele ja ametikohtadele lähetatud või | KaM, SiM, VäM                                                                                                                                            |

<sup>40</sup> „Riigikaitse arengukava 2022-2031“

<sup>41</sup> Tegevus toetub „Sõjalise riigikaitse ja heidutuse programmile 2026-2029“ ja „Riigikaitse arengukavale 2022-2031“. Mõlemas on mainitud uuendamist julgeolekukeskkonna põhjal.

|                                                                   |                                                        |  |
|-------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------|--|
| kandidaatide nõustamise ja vajaliku ettevalmistuse. <sup>42</sup> | valitud Eesti ekspertide, sealhulgas naiste toetamine. |  |
|-------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------|--|

## 6. Elluviimine ja aruandlus

Tegevuskava viivad ellu selles nimetatud asutused oma pädevuse piires, kaasates vajaduse korral allasutusi ning tehes koostööd vabaühenduste, kõrgkoolide ja teadusasutustega. Tegevuskava on koostatud aastateks 2026–2031 ning seda ellu viivad ametkonnad ja vabaühendused esitavad kirjaliku ülevaate oma tegevustest 2029. aasta teises pooles ja 2031. aasta teises pooles. Mõlemal korral koostab Välisministeerium esitatud ülevaadete alusel tegevuskava rakendamise aruande, mis edastatakse teadmiseks Vabariigi Valitsusele.

Tegevuskava kehtimise ajal vahetavad pädevad asutused järjepidevalt resolutsiooni 1325 rakendamisega seotud teavet ning teevad igakülgset koostööd tegevuskavas seatud eesmärkide saavutamiseks. Tegevuskava elluviijad kohtuvad vähemalt kord aastas. Vajaduse korral täiendavad tegevuskava koostajad kava, lähtudes muutunud rahvusvahelisest olukorrast, sealhulgas EL-i, NATO ja ÜRO tegevusest resolutsiooni 1325 rakendamisel, Eesti välispoliitilistest eesmärkidest ja muudest asjaoludest.

## 7. Lühendite loetelu

CSDP – *Common Security and Defence Policy* ehk Euroopa Liidu ühine julgeoleku- ja kaitsepoliitika

CRSV – *conflict-related sexual violence* ehk konfliktidega seotud seksuaalvägivald

CSW – Commission on the Status of Women ehk ÜRO naiste staatuse komisjon

EL – Euroopa Liit

ESTDEV – Eesti Rahvusvahelise Arengukoostöö Keskus

GAP – „Gender Action Plan“ ehk Euroopa Liidu soolise võrdsuslikkuse tegevuskava välistegevuses

GIWPS – Georgetown Institute for Women, Peace and Security

HTM – Haridus- ja Teadusministeerium

ICRC – International Committee of the Red Cross ehk Rahvusvahelise Punase Risti Komitee

IEG – Informal Expert Group on Women, Peace and Security ehk ÜRO Julgeolekunõukogu mitteametlik naised, rahu ja julgeoleku ekspertrühm

IKT – info- ja kommunikatsioonitehnoloogia

IT – infotehnoloogia

IÕN – ÜRO Inimõiguste Nõukogu

JDM – Justiits- ja Digiministeerium

KaM – Kaitseministeerium

---

<sup>42</sup> Toetab olemasolevat plaani „[Sõjalise riigikaitse ja heidutuse programm 2026–2029](#)“, täpsemalt tegevust 6 ehk „Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline koostöö“

KLIM – Kliimaministeerium  
 KL – Kaitseliit  
 KRA – Kaitseressursside Amet  
 MKM – Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium  
 NATO – Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsioon  
 NB8 – Põhjamaade ja Balti riikide koostööformaad  
 NKK – Naiskodukaitse  
 OCHA – United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs ehk ÜRO humanitaarasjade koordineerimise amet  
 OSCE – Organization for Security and Co-operation in Europe ehk Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsioon  
 PPA – Politsei- ja Piirivalveamet  
 PRIO – Peace Research Institute Oslo  
 SDG – *Sustainable Development Goal* ehk ÜRO kestliku arengu eesmärk  
 SiM – Siseministeerium  
 SKA – Sotsiaalkindlustusamet  
 SoM – Sotsiaalministeerium  
 SRSG – *Special Representative of the Secretary-General* ehk ÜRO peasekretäri eriesindaja  
 STEM – *science, technology, engineering and mathematics* ehk loodus- ja täppisteadused, tehnoloogia, inseneeria ja matemaatika  
 TAIEX – *Technical Assistance and Information Exchange Instrument* ehk Euroopa Liidu tehnilise abi ja teabevahetuse instrument  
 UN Women – ÜRO Soolise Võrdõiguslikkuse ja Naiste Õiguste Edendamise Agentuur  
 UNDP – *United Nations Development Programme* ehk ÜRO Arenguprogramm  
 UNFPA – United Nations Population Fund ehk ÜRO Rahvastikufond  
 UNICEF – United Nations Children's Fund ehk ÜRO Lastefond  
 UNOPS – United Nations Office for Project Services ehk ÜRO Projektiteenuste Büroo  
 VäM – Välisministeerium  
 WPS – *Women, Peace and Security* ehk naised, rahu ja julgeolek  
 ÜJKP – Euroopa Liidu ühine julgeoleku- ja kaitsepoliitika  
 ÜRO – Ühinenud Rahvaste Organisatsioon

## 8. Lisad

### 8.1. WPS-agenda resolutsioonid ja jätkuresolutsioonid

- Resolutsioon 1325 (2000) [S/RES/1325 (2000)] – kinnitab naiste osaluse ja sooperspektiiviga arvestamise olulisust rahuläbirääkimistel, humanitaarabi planeerimisel, rahuvalves ja konfliktijärgses rahuloomes.
- Resolutsioon 1820 (2008) [S/RES/1820(2008)] – keskendub seksuaalvägivalla kasutamisele sõjarelvana; vägistamine ja teised seksuaalvägivalla vormid kuulutatakse sõjakuritegudeks.

- Resolutsioon 1888 (2009) [S/RES/1888(2009)] – annab mandaadi rahuvalveoperatsioonidele ennetada konfliktides seksuaalvägivalda ja sellele reageerida, luuakse konfliktides esineva seksuaalvägivallaga tegeleva eriesindaja (SRSG) ametikoht.
- Resolutsioon 1889 (2009) [S/RES/1889(2009)] – kinnitab indikaatorid resolutsiooni 1325 rakendamise seireks ja palub ÜRO peasekretäril esitada raport naiste osaluse ja kaasamise kohta rahuloomes.
- Resolutsioon 1960 (2010) [S/RES/1960(2010)] – kutsub üles pöörama rohkem tähelepanu võitlusele karistamatusega konfliktides esinevate seksuaalkuritegude eest.
- Resolutsioon 2106 (2013) [S/RES/2106(2013)] – pöörab tähelepanu asjaolule, et konfliktides esinev seksuaalvägivald mõjutab ka mehi ja poisse ning kogukonda laiemalt; rõhutab naiste poliitilise ja majandusliku võimestamise tähtsust.
- Resolutsioon 2122 (2013) [S/RES/2122(2013)] – toob esile soolise võrdõiguslikkuse kui rahu ja julgeoleku kriitilise komponendi ning konfliktide erineva mõju tüdrukutele ja naistele; kutsub üles arvestama resolutsiooni 1325 põhimõtteid kõigis julgeolekunõukogu töövaldkondades.
- Resolutsioon 2242 (2015) [S/RES/2242(2015)] – loob aluse ÜRO Julgeolekunõukogu mitteametliku naiste, rahu ja julgeoleku ekspertrühma (IEG) tööks; käsitleb kitsaskohti resolutsiooni 1325 eesmärkide saavutamisel; kutsub julgeolekunõukogu üles parandama oma töömeetodeid asjakohases valdkonnas.
- Resolutsioon 2467 (2019) [S/RES/2467(2019)] – seob konfliktides esinevate seksuaalkuritegude küsimused laiemalt naiste, rahu ja julgeoleku teemaga, käsitleb kurjategijate vastutusele võtmise olulisust ning kutsub üles toetama soolisuse valdkonna kodanikuühendusi.
- Resolutsioon 2493 (2019) [S/RES/2493 (2019)] – kutsub üles rakendama kõiki varasemaid valdkondlikke resolutsioone; kutsub üles kasutama kontekstispetsiifilist lähenemist naiste kaasamisel ÜRO toetatud rahuprotsessides.